

دوفصلنامه پژوهش های علوم نظامی دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)،

سال اول، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۹: ص ۱۰۸-۷۹

شیوه‌های افزایش کارایی آموزش یگانی رزم در شرایط ویژه

دکتر مهدی نطق پور^۱، قدرت الله دین‌دار^۲

دریافت: ۱۳۹۹/۰۴/۱۱

پذیرش: ۱۳۹۹/۰۶/۱۰

چکیده:

هدف کلی از انجام تحقیق، شیوه و روش افزایش کارایی آموزش یگانی (جنگ‌های نامنظم، عملیات ویژه در جنگل، کویر، کوهستان، آموزش فن زنده‌ماندن در شرایط سخت و آموزش و آزمایش) رزم در شرایط ویژه گردان‌های پیاده نرسا به منظور افزایش کارایی آمادگی این گردان‌ها، در راستای مقابله با تهاجم دشمنان فرمانطقه‌ای است. نوع تحقیق کاربردی است و روش تحقیق، توصیفی و پیمایشی بوده و جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده گردید. جامعه آماری تعداد ۲۱۹ نفر و حجم جامعه نمونه نیز تعداد ۶۰ نفر بوده که با استفاده از فرمول کوکران محاسبه و سپس اطلاعات پرسشنامه‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل گردید. نتایج حاصله از روش‌های آمار توصیفی مؤید آن است که افزایش کارایی وضعیت آموزش جنگ‌های نامنظم حداکثر به میزان ۷۹/۲۹ درصد، آموزش عملیات ویژه در جنگل، کویر و کوهستان حداکثر به میزان ۸۳/۴۲ درصد، آموزش فن زنده‌ماندن در شرایط سخت حداکثر به میزان ۸۶/۴۳ درصد، آموزش و آزمایش رزم در شرایط ویژه حداکثر به میزان ۸۹/۴۱ درصد جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرمانطقه‌ای مؤثر می‌باشند.

کلیدواژه‌ها: کارایی، گردان‌های پیاده، آموزش یگانی، آمادگی رزمی.

^۱ استاد یار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

^۲ مدرس دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)

مقدمه:

جنگ یکی از عناصر پایدار تاریخ بشری است که جامعه‌شناسان آن را به‌عنوان یک پدیده و واقعیت اجتماعی قلمداد نموده‌اند؛ به‌طوری که از تاریخ پنج‌هزارساله تمدن بشری فقط ۲۶۸ سال بدون جنگ و درگیری بوده است (موحدی‌نیا، ۱۳۹۰: ۱۳). نیروی انسانی برای رزم، اصل و اساس هستند. باید به این نکته توجه داشته باشیم که آستانه تحمل انسانی چه به شکل انفرادی و چه در قالب یگانی، یکی از معیارهای موفقیت و یا عدم موفقیت جنگ‌های جدید است؛ یعنی با همه این تغییرات و پیشرفت که در تکنولوژی جنگ‌های جدید به وجود آمده، ولی یک عنصر ثابتی نسبت به گذشته وجود دارد و آن اینکه؛ همچنان تأثیر عناصر انسانی در جنگ‌های جدید بسیار بالا است و اگر مهارت و آموزش را به عنوان عناصر و پارامترهای انسانی تعریف کنیم، جنگ‌های جدید به میزان بسیار زیادی به مهارت، آموزش، تمرین، دانش و مهم‌تر از آن به بینش و قدرت خلاقیت بستگی دارد. آموزش به عنوان یکی از ارکان اصلی و مهم و حیاتی هر سازمان و تشکیلاتی بوده و موفقیت آن سازمان و تشکیلات، کاملاً وابسته به تدوین اهداف، استراتژی، مأموریت، سازمان و تشکیلات آموزشی منسجم و پویا است. در سازمان‌های نظامی، آموزش علاوه بر اینکه رکن اصلی است، مهم‌ترین وسیله و عامل هماهنگی، هم‌زمانی، هم‌سویی و اقتدار نیز است؛ که این نقش‌ها در بالابردن توان رزمی و نظامی بسیار حساس است. (نظام کلان منابع انسانی سپاه، ۱۳۸۴: ۲).

بنابراین یکی از عوامل آمادگی رزمی، آموزش کارکنان بوده که مقوله آموزش خود نیز یک موضوع بسیار مهم و گسترده‌ای است که امروزه بخصوص با توجه به پیشرفت آن در عناوین مختلف، جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است. از طریق آموزش، هزینه‌ها کمتر و راه‌های رسیدن به اهداف کوتاه و راحت‌تر و مطلوب‌تر می‌گردند. آموزش از طریق برنامه‌ریزی صحیح و دقیق و اجرای آن حاصل می‌گردد. لذا آموزش یگان‌های نظامی

در زمان صلح هرچقدر دقیق‌تر انجام و ارزیابی شود؛ به همان میزان در زمان جنگ، یگان از آن بهره خواهد برد.

گردان‌های پیاده نرسا معمولاً نسبت به سایر یگان‌ها با توجه به اهمیت مأموریت آن‌ها از عنایت و توجه بیشتری برخوردار بوده و همیشه سعی گردیده با تعیین تقدم واگذاری کارکنان علاقه‌مند و تجهیزات مناسب، از آمادگی رزمی مطلوبی برخوردار باشند تا بتوانند در کمترین زمان ممکن مأموریت‌های واگذار شده را به اجرا در آورند. لذا از طریق آزمون و آزمایش عملی و تئوری و ارزیابی دقیق، فرمانده را به کمیت و کیفیت کار آموزش و نتیجه تأثیر آن بر یگان‌ش آگاه می‌سازد.

اگر آموزش در جنگ‌های نامنظم، رزم در محیط‌های ویژه، فن زنده‌ماندن در شرایط سخت مورد آزمایش قرار نگیرند، نمی‌توان به نقاط ضعف و قوت یگان‌های پیاده نرسا پی برد؛ بنابراین در این یگان‌های پیاده سبک که در محیط‌های ویژه مستقیماً وارد عمل می‌شوند، پیروزی و شکست را نصیب فرمانده بالاتر می‌کند؛ لذا ارزیابی آموزش‌های رزم در محیط‌های ویژه، مرحله بسیار مهمی از مراحل آموزش یگان فوق است که می‌تواند عوامل آمادگی رزمی را ارزیابی و نقاط قوت را تقویت و برای نقاط ضعف و محدودیت‌ها چاره‌اندیشی نماید.

بیان مسئله:

گسترش علوم و فناوری که منجر به تولید انواع تجهیزات نظامی و به‌کارگیری آن در جنگ گردیده، طبعاً نگرش و دیدگاه‌ها را نسبت به آموزش آن‌ها تغییر داده است. از سوی دیگر، تقویت آموزش‌های دفاعی متناسب با هر منطقه عملیات به منزله حصار مستحکم و بسترساز توسعه تمامی فعالیت‌های نظامی برای قوای دفاعی هر کشوری است. نیروی نظامی ماهر و مجرب می‌تواند نقش مؤثر در به‌کارگیری آموزش‌های متناسب با ویژگی‌های منطقه رزم داشته و باعث موفقیت یگان و نابودی دشمن و نهایتاً عزت دین و زینت کشور گردد.

نیروهای نظامی آموزش دیده و مجرب می توانند ابزار را با فنون مناسب در میدان های رزم، متناسب با مأموریت و منطقه عملیات به گونه ای بکار گیرند که تهدیدات موجود را دفع و ایجاد بازدارندگی کنند. استفاده از تاکتیک ها و تکنیک های مناسب بستگی به تلاش های آموزشی در زمان صلح و تداوم آن در زمان جنگ دارد.

آموزش جنگ های نامنظم، رزم در شرایط ویژه و ... از موضوعات آموزشی نرسا بوده و طرح ریزی دقیق و اجرای کامل آن ها، آمادگی یگان ها را به میزان قابل توجهی افزایش می دهد؛ بنابراین نرسا زمانی می تواند به میزان توانایی و افزایش کارایی رزمی یگان های خود اطمینان حاصل نماید که کارکنان نظامی به روش ها و فنون اجرای مأموریت ها در شرایط گوناگون آشنا شده و مهارت کافی را به دست آورند. افراد باید در میدان رزم نقاط قوت و ضعف دشمن را کشف کرده و با تکیه بر خداوند متعال و استفاده از توانایی ها و نقاط قوت خود بر دشمن غلبه و او را نابود کنند.

سپاه پاسداران براساس تجربیات و نقش ارزنده اش در طول دوران دفاع مقدس و نیز در مقابله با تمامی صحنه های تهدیدآمیز داخلی و خارجی از بدو تشکیل تا حال به دنبال حفظ و ارتقاء آمادگی رزمی مستمر و مداوم خود بوده و اقدام به تشکیل سازمان رزم مناسب با جنگ آینده با رویکرد حفظ توان رزم، دفاع همه جانبه و بومی سازی و نیز بهره گیری مفید از دفاع غیرعامل را مد نظر داشته است؛ لذا شایسته است که آمادگی رزمی و آموزش رزمندگان گردان های پیاده سپاه نیز با توجه به شرایط و محیط منطقه مأموریت از انطباق قابل قبولی برخوردار باشد تا بتوانند در زمان اجرای مأموریت از عهده انجام وظایف خود به نحو احسن بر آیند.

ایجاد فضای حاکم بر صحنه عملیات با رویکرد ناهمگون و احتمال تجاوز دشمنان به خاک کشورمان و لزوم آمادگی رزمی یگان های پیاده نرسا در مقابله و تنبیه متجاوز، محقق را بر آن داشت تا در این تحقیق شیوه های افزایش کارایی آموزش یگانی رزم در

جنگ‌های نامنظم، محیط‌های ویژه، فن زنده‌ماندن در شرایط سخت گردان‌های پیاده نرسا را مورد بررسی قرار دهد.

اهمیت و ضرورت تحقیق:

نقاط ضعف دشمن را درست رصد و شناسایی کنید و در یک ستون ثبت کنید. نقاط قوت او را هم در ستون دیگر ثبت کنید و شیوه‌های رزمی و طراحی خودتان را جوری طراحی کنید که از نقاط ضعف دشمن حداکثر استفاده را بکنید. مثلاً دشمن در رزم رودررو ضعیف است. او طرفدار رزم از دور است؛ پس وقتی که رزم نزدیک باشد، دشمن ضعیف خواهد بود. از این نقطه ضعف دشمن نیز باید استفاده کنید، طراحی‌ها را جوری تنظیم کنید که دشمن به رزم نزدیک کشانده شود، آنوقت خود را قوی‌تر می‌توانید بر او وارد کنید (قسمتی از بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳). در عصر کنونی، پیشرفت علم و فناوری اثر زیادی بر نحوه جنگ‌های روز جهان گذاشته و سبب دگرگونی‌های متعددی در شیوه‌های رزم شده است. در این راستا تعداد معدودی از کشورها هستند که از نظر ابزار و ادوات جدید جنگی از قافله جهانی عقب افتاده‌اند. لذا ضروری به نظر می‌رسد که برای رفع این عیب و عقب‌ماندگی، از شیوه‌های جنگ‌های نامنظم، رزم در محیط‌های ویژه و فن زنده‌ماندن در شرایط سخت در شرایط گوناگون جغرافیایی و در شرایط سخت اقلیمی، بهره گرفته تا بتوانند کمبود ابزار و ادوات جدید را در جنگ جبران نمایند. لذا افزایش کارایی آموزش‌های رزمی فوق حائز اهمیت می‌باشند. جنگ ناهم‌تراز که امروزه در قالب راهبرد، عملیات، تاکتیک، تکنیک، ابزار و شیوه نبرد مورد توجه کارشناسان و صاحب‌نظران عرصه امور دفاعی است؛ بیش از دو دهه است که در ادبیات نظامی غرب نیز مطرح شده است. بنابراین از جمله موارد حائز

اهمیت و ضرورت در این تحقیق عبارتند از:

- (۱) حفظ و افزایش کارایی (ارتقاء) آمادگی رزمی یگان پیاده نرسا با توجه به وجود تهدیدات بالقوه از ناحیه دشمنان نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، امری ضروری و اجتناب ناپذیر است.
- (۲) ضرورت شناخت شیوه‌های نبرد با دشمن و افزایش کارایی این شیوه‌ها در قالب آموزش‌های جنگ‌های نامنظم، رزم در محیط‌های ویژه و فن زنده ماندن در شرایط سخت اجتناب ناپذیر است.
- (۳) شیوه‌های افزایش کارایی در اجرای آموزش‌های جنگ‌های نامنظم، رزم در محیط‌های ویژه، فن زنده ماندن در شرایط سخت و برگزاری کلاس‌های آموزشی در راستای افزایش آمادگی رزمی یگان پیاده نرسا، متناسب با نیازهای صحنه عملیاتی آینده، امری لازم و مهم محسوب می‌شود.
- (۴) با تعیین نقش و تأثیر آموزش‌های جنگ‌های نامنظم، رزم در محیط‌های ویژه، فن زنده ماندن در شرایط سخت بر افزایش آمادگی رزمی یگان‌های پیاده نرسا می‌توان موانع و نارسایی‌های موجود را شناسایی و راه‌حل منطقی برای رفع آن‌ها و تقلیل یا خنثی نمودن اثر جنگ‌افزارهای نوین به مسئولین امر ارائه نمود.
- (۵) پرداختن به آموزش یگان‌های پیاده نرسا در جنگ‌های نامنظم، محیط‌های ویژه، فن زنده ماندن در شرایط سخت با توجه به محوریت گردان در جنگ آینده، با استفاده از روش‌های علمی برای پاسخگویی به نیازهای آینده صحنه عملیاتی سپاه حائز اهمیت است.

سؤالات تحقیق:

الف) سؤال اصلی:

شیوه‌های افزایش کارایی آموزش یگانی رزم در شرایط ویژه گردان‌های پیاده، جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای به چه میزان تأثیر دارد؟

ب) سؤالات فرعی:

- ۱) شیوه‌ها و روش‌های افزایش کارایی آموزش جنگ‌های نامنظم گردان‌های پیاده نرسا به چه میزان جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای مؤثر است؟
- ۲) شیوه‌ها و روش‌های افزایش کارایی آموزش عملیات ویژه در جنگل، کویر و کوهستان گردان‌های پیاده نرسا به چه میزان جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرا منطقه‌ای مؤثر است؟
- ۳) شیوه‌ها و روش‌های افزایش کارایی آموزش فن زنده ماندن در شرایط سخت گردان‌های پیاده نرسا به چه میزان جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرا منطقه‌ای مؤثر است؟
- ۴) شیوه‌ها و روش‌های افزایش کارایی آموزش و آزمایش رزم شبانه در گردان‌های پیاده نرسا به چه میزان جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرا منطقه‌ای مؤثر است؟

اهداف تحقیق:

الف) هدف اصلی:

بررسی شیوه و روش افزایش کارایی آموزش یگانی رزم در شرایط ویژه گردان‌های پیاده نرسا به منظور آمادگی این گردان‌ها در راستای مقابله با تهاجم دشمنان فرا منطقه‌ای چگونه است؟

ب) اهداف فرعی:

- ۱) بررسی شیوه و روش افزایش کارایی آموزش جنگ‌های نامنظم گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای به چه میزان است.

۲) بررسی شیوه و روش افزایش کارایی آموزش عملیات ویژه در جنگل، کویر و کوهستان گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای به چه میزان است

۳) بررسی شیوه و روش افزایش کارایی آموزش فن زنده ماندن در شرایط سخت گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای به چه میزان است.

۴) بررسی شیوه و روش افزایش کارایی آموزش و آزمایش رزم در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای به چه میزان است.

روش تحقیق:

این تحقیق ماهیت کاربردی داشته و روش آن توصیفی و از نوع پیمایشی است و جامعه آماری و تعداد افراد نمونه تحقیق حاضر، تعداد ۲۱۹ نفر بوده که برای تعیین حجم جامعه نمونه، از طریق فرمول کوکران محاسبه و تعداد ۶۰ نفر انتخاب گردید.

مبانی نظری:

۱) **آموزش:** توسعه‌ی سیستماتیک نگرش‌ها، آگاهی‌ها، مهارت‌ها و الگوهای رفتاری است که فرد برای انجام درست وظیفه یا شغل خود دارا است (نیرومند، ۱۳۸۴: ۱۹۵).

۲) **آموزش یگانی:** آموزشی است انفرادی و یا گروهی که در یک یگان به منظور کسب آمادگی رزمی طبق برنامه اجرا می‌گردد (رستمی، ۱۳۷۸: ۴۶).

۳) **افزایش کارایی:** منظور از ارتقاء رزم، شامل توانمندی‌های رزمی است که نیروها پس از هشت ماه آموزش در مرکز آموزش تکاوری کسب و آمادگی لازم را برای رزم به دست می‌آورند. این توانمندی‌ها شامل مهارت در استفاده از تکنیک‌ها و تاکتیک‌هایی است که با آموزش کسب می‌شود و می‌تواند در رزم از

- آن‌ها به‌طور مؤثر استفاده نماید و این آموزش‌ها براساس سرفصل ابلاغی آموزش نیروی زمینی با شناسنامه ۰۱۱۶۵۱ - ۳ ز است.
- (۴) **آمادگی رزمی:** آمادگی رزمی مترادف با آمادگی عملیاتی است و با در نظر گرفتن مأموریت‌ها و توانایی یگان بکار می‌رود (رستمی، ۱۳۷۳: ۳۶).
- (۵) **آموزش یگانی رزم در شرایط ویژه:** آموزشی است انفرادی و یا گروهی که در یک یگان به‌منظور کسب آمادگی رزمی طبق سرفصل‌های آموزشی جدید (ریشه برنامه تفصیلی رزم در شرایط ویژه) اجرا می‌گردد.
- (۶) **جنگل:** زمین پهناوری که از درختان انبوه و بی‌شمار پوشیده شده باشد، جنگل نامیده می‌شود (عمید، ۱۳۳۷: ۷۰۷).
- (۷) **کوپر:** به مناطقی که در آن میزان ریزش باران فصلی سالانه، کمتر از میزان تبخیر فصلی است و کمبود آب، نوسانات شدید دما، پوشش‌های روان و آفتاب سوزان از جمله عوامل و مشخصه‌های این نوع مناطق است (رستمی، ۱۳۷۳: ۶۵۶).
- (۸) **کوهستان:** به زمین‌های مرتفع و دارای رشته ارتفاعات بلند که ممکن است خشک، بیشه‌ای و مشجر بوده و دارای پرتگاه‌ها و قله پوشیده از برف باشد، کوهستان می‌گویند (همان: ۶۵۷).
- (۹) **گردان:** گردان یک واحد تاکتیکی اساسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است که قادر به انجام عملیات‌های گوناگون در شرایط مختلف است و شامل فرماندهی، چندین گروهان، قسمت‌های لجستیکی و ... است (معاونت آموزش نرسا، ۱۳۷۶).
- اعتماد به نفس و رزمی‌شدن تکاور زمانی مطلوب است که در محیط‌های ویژه قرار گرفته و در این محیط زندگی می‌کند و خود را با شرایط تطبیق می‌دهد؛ مانند زمانی که نیروها در مناطق کویری برای آموزش و زندگی در شرایط سخت قرار می‌گیرند. آب و هوای کویری روی نیروها تأثیر می‌گذارد، اثرات ناشی از گرما و آفتاب‌سوختگی و

تحمل در برابر کم آبی، کمک به بالا رفتن اعتماد به نفس آن‌ها می‌کند و پس از مدتی آن‌ها را برای رزم در کویر آماده می‌نماید (معاونت آموزش نرسا، ۱۳۸۶: ۱۶ و ۱۷).

لذا رزم در کویر با ۸ عامل زیر روبرو است که عبارتند از: ۱- بارش ناچیز باران؛ ۲- گرما و نور شدید خورشید؛ ۳- دامنه زیاد تغییرات دمایی؛ ۴- بافت گیاهی ناچیز و پراکنده؛ ۵- مواد کانی موجود در سطح زمین؛ ۶- طوفان شن؛ ۷- سراب؛ ۸- جاده‌های بیابانی. کلید موفقیت انجام عملیات در کویر تحرک است؛ ولی در اجرای تاکتیک‌های خود باید به موانع موجود نیز توجه کرد. باتلاق‌های نمکی در طی فصل‌های بارانی، حرکت را از شما خواهد گرفت؛ ماسه‌های بیابان حرکت افراد و خودرویی را آهسته می‌کند. دیواره‌های تپه‌های شن و صخره‌ها موجب توقف خودروها می‌گردند. حاشیه بستر رودخانه‌ها لغزنده و ناپایدار است و در هنگام بارندگی موجب طغیان سریع و حرکت گل‌ولای فراوانی می‌شود و در مناطق صخره‌ای، لاستیک خودروها سریعاً پنچر می‌شوند. از سوی دیگر، حرکت نفرات و خودروها به خاطر علائم باقیمانده روی ماسه‌ها و گردوغبار ایجادشده به‌سادگی کشف می‌گردد. اگرچه این عمل به خاطر در امان بودن از آتش کمک بسیاری خواهد کرد و تحرک را افزایش می‌دهد، ولی اصل غافلگیری را از بین می‌برد.

نیروها با قرار گرفتن در محیط جنگل نسبت به محیط جنگل آشنا و با آن سازگاری پیدا کرده، نسبت به رطوبت و پوشش گیاهی در جنگل عادت کرده و رزم در جنگل را با تجهیزات خاص آموزش دیده و رعایت نکات ایمنی و بهداشتی را در آن محیط تجربه می‌کنند؛ زیرا منطقه جنگلی تکامل یافته‌ترین جامعه طبیعت است که در آن همه جانداران حضور دارند و رزم در آن پیچیدگی خاص خود را دارد (مددی، ۱۳۸۹: ۱۶).

رزم در جنگل دارای ویژگی‌های بافت گیاهی فشرده و زمین ناهموار بوده که موجب ایجاد محدودیت در میدان دید و تیر و سرعت حرکت خواهد شد. عوامل زیر، آتش و

حرکت را در جنگل مشکل می‌سازند: شاخه‌های بزرگ و تنومند درختان؛ تیربارها قادر به اجرای آتش تراش نیستند. تنظیم آتش غیرمستقیم پشتیبانی به دلیل دید محدود مشکل بوده، کیفیت سر و صدا در جنگل متفاوت است. فقدان دید مستقیم در مناطق جنگلی به علت گرما، بافت گیاهی ضخیم و زمین ناهموار، نیروها را خصوصاً زمانی که سلاح‌های سنگین یا بی‌سیم حمل می‌کنند، خسته می‌سازد. فقدان جاده نیز عملیات آمادرسانی و تخلیه را به تعویق می‌اندازد. حرکت نیروی پیاده بسیار مشکل است (خوش‌رقم، ۱۳۸۵: ۸۶). لذا با توجه به موارد اشاره شده، در جنگل باید از تاکتیک‌های خاص استفاده کرد و ابتدا به فرماندهان تا رده‌ی گروه آموزش داد. در این بخش باید تأکید را روی تاکتیک‌های خاص یگان‌های کوچک و انجام عملیات با هوانیروز قرار داد و از آنجا که عملیات شبانه، خصوصاً کمین‌زدن در رزم جنگل معمول است؛ یگان‌ها باید به رزم در شب توجه خاصی داشته و از سوی دیگر باید به انواع راهپیمایی تاکتیکی خاص جنگل، آشنایی داشته باشند. در این مورد لازم است به موارد زیر توجه نمایید:

- شناسایی، گشت‌زنی و ردزنی؛
- حرکت در خارج از جاده و زمین‌های صعب‌العبور؛
- پدافند عامل و غیرعامل هوایی و تمرین عملیات کمین و ضد کمین (حمزه‌لویی، ۱۳۸۶: ۹۲).

چون مسئولیت رزم در مناطق خشکی به نیروی زمینی اختصاص دارد؛ بنابراین واحدهایی برای رزم در مناطق آبی تشکیل می‌شود که در عرف نظامی به عنوان واحدهای آب‌برد مشهور هستند و عملیاتی را که این‌گونه واحدها اجرا می‌کنند، عملیات آب‌برد یا دوزیست نامیده می‌شود. عملیات آب‌برد، عملیات زمینی است (برخلاف عملیات آب‌خاکی که دریایی است) که در آن واحدهای رزمی آب‌برد (برای رسیدن به اهدافی که در نظر دارند) از مناطق آبی و باتلاقی و یا رودخانه‌ای که به

عنوان مانع طبیعی در سر راه آن‌ها واقع شده است (با استفاده از تکنیک و تجهیزات لازم) عبور کرده و خود را به دشمن می‌رسانند که نیروها برای اجرای این عملیات، آموزش‌های لازم با شناورها و غواصی را می‌بینند و آماده برای رزم می‌گردند (یاراحمدی، ۱۳۸۸: ۱۷ و ۱۸). رزم در کوهستان، شامل شناخت محیط کوهستان و زیست در این محیط و زندگی در ارتفاع بالای ۳۵۰۰ متر، آموزش تکنیک‌های فرود و صعود، آموزش استفاده از دواب در مناطق کوهستانی و آموزش تاکتیک‌های آفندی و پدافندی رزم در کوهستان است (کربلایی، ۱۳۹۰: ۱۷-۱۸). ایران کشوری کوهستانی است که حدود نیمی از مساحت آن را کوه‌ها و ارتفاعات پوشانده است. کوه‌های ایران از چهار رشته‌کوه اصلی تشکیل یافته که عبارتند از: - رشته‌کوه‌های غربی، مرکزی و شرقی، شمالی، جنوب. نیروی نظامی باید اطلاعاتی هرچند نسبی راجع به کوه‌ها، آب‌وهوای این مناطق، نحوه کوه‌پیمایی و تردد در کوهستان، تهیه آب و غذا، نحوه پوشاندن و گرم نگاه‌داشتن بدن و خیلی مسائل و موارد دیگر در رابطه با چگونگی زیست در این مناطق بداند که اگر احتمالاً به هر دلیلی مجبور به رزم در مناطق کوهستانی شد، بتواند به راحتی با مشکلات زندگی در این مناطق کنار بیاید (همان: ۷).

هم‌چنین نیروهای گردان پیاده که می‌خواهند با دشمن بجنگند، مجبورند دشمنان فرامنطقه‌ای را بشناسند؛ هم از نظر تاکتیک و تکنیک، نقاط ضعف و قوت و ... لذا دشمنان فرامنطقه‌ای عبارتند از: مجموعه‌ای از نیروها و تجهیزات جنگی که از سرزمین دورتر به منطقه‌ای که کشورمان در آن قرار دارد، عزیمت نموده‌اند؛ در عرف رایج، نیروهای فرامنطقه‌ای نیروهای مسلح کشور آمریکا است (انوری، ۱۳۸۱: ۷۳).

نقاط قوت دشمنان فرامنطقه‌ای:

الف) برخورداری از امکان انجام غافلگیری استراتژیک (ایجاد بحران‌های ساختگی) و به پای کار آوردن نیروهای تحت پوشش؛

- ب) تجربه در تجاوز به سایر کشورها؛
- پ) تحرک خوب به دلیل برخورداری از امکانات ترابری زمینی، هوایی و دریایی؛
- ت) برخورداری از تجهیزات پیشرفته، آموزش‌های مناسب و نیروهای عملیاتی باکیفیت بالا؛
- ث) در اختیار داشتن امکانات جنگ روانی و نبرد اطلاعاتی به لحاظ بهره‌برداری از سامانه‌های ماهواره‌ای و ارتباطی در زمان جنگ و ارائه تصویر مناسب از حمله خود به دشمن؛
- ج) استفاده از پشتیبانی‌های پرسنلی و اطلاعاتی کشورهای هم‌پیمان خود و تکمیل اطلاعات با استفاده از پایگاه‌ها و تأسیساتی که قبلاً در کشورهای منطقه ایجاد نموده‌اند؛
- چ) برقراری تأمین عقبه و پهلوهای نیروهای درگیر توسط بالگردها و نیروی هوایی و اجرای عملیات هوایی با سرعت و دقت بسیار زیاد؛
- ح) قابلیت اجرای رزم تصادمی بسیار خوب با تغییر آرایش سریع و انعطاف بالا؛
- خ) تدارک لجستیکی بسیار بالای عوامل پشتیبانی‌کننده؛
- د) توان بالای نیروهای ویژه و کشاندن نیروهای درگیر توسط بالگردها و نیروی هوایی و اجرای عملیات هوایی با سرعت و دقت بسیار زیاد؛
- ذ) عملیات روانی و استفاده از رسانه‌ها، خبرنگاران و گزارشگران؛
- ر) استفاده از ماهواره و هواپیماهای بدون سرنشین و هماهنگی بین آنها؛
- ز) استفاده از شیوه‌های جدید و پیشرفته استراق سمع و تمرکز و هدایت جنگ روی شبکه مدیریتی و فرماندهی و نابودی آن؛
- ژ) هدایت موشک‌های کروز به وسیله سیستم پیشرفته GPS و استفاده از سیستم ISR (تعیین هدف پیشرفته) به منظور تشخیص اهداف نظامی از غیرنظامی؛
- س) توان بالای نیروی هوایی و نداشتن نگرانی در این زمینه؛

ش) استفاده گسترده از هواپیماهای بدون سرنشین به عنوان هدف های کاذب و طعمه؛

ص) حمل تانکر سوخت و ذخیره به وسیله هواپیماهای ترابری؛

ض) کاهش زمان یافتن هدف و انهدام آن؛

ط) استفاده از تجهیزات پزشکی مدرن و جلوگیری از تلفات؛

ظ) تأمین بخشی از نیازهای پشتیبانی و ترابری خود از بازارهای محلی و منطقه ای در خلال جنگ (زهتاب، ۱۳۸۶: ۴).

نقاط ضعف دشمنان فرا منطقه ای:

الف) نیاز به همکاری کشورهای هم جوار؛

ب) ضعف در برابر عملیات نامنظم و انتحاری و شهادت طلبانه؛

پ) طولانی شدن و ضربه پذیر بودن محورهای آمادی و لجستیکی به علت پراکندگی یگان های عمل کننده؛

ت) ضعف در اجرای آرایشات تاکتیکی در شرایط جوی نامساعد و ضربه پذیر بودن در شرایط (طوفان شن، کویر و غیره)؛

ث) عدم آشنایی با فرهنگ مردم و ضعف کنترل منطقه اشغالی و آسیب پذیری در صورت طولانی شدن اشغال؛

ج) کمبود نیروی مناسب، ماهر و واجد شرایط از نظر زمان و مهارت لازم در جهت تعامل با مردم مناطق مورد تهاجم؛

چ) آسیب پذیر بودن بالگردها؛

ح) ضعف در برابر طولانی شدن زمان عملیات و مدت حضور در یک منطقه مشخص و کاهش روحیه آنان؛

خ) ضعف نیروهای متجاوز در برابر افزایش تلفات نیروی انسانی به دلیل حساسیت افکار عمومی در آمریکا به این مسئله؛

د) محدودیت در مقابل عملیات‌های شبانه؛

ذ) ضعف در جایگزینی واحدهایی که در صحنه نبرد حداقل دارای ۳۰ درصد تلفات شدید شده‌اند؛

ر) مردمی شدن جنگ و مقابله فراگیر با نیروی متجاوز؛

ز) آسیب‌پذیری در برابر بمب‌های الکترومغناطیسی به دلیل اتکای بیش‌ازحد به تجهیزات و سلاح‌های الکترونیک (همان: ۵). حال با توجه به شناخت نقاط ضعف و قوت دشمن فرامنطقه‌ای باید تاکتیک‌های خاص بر مبنای نوع زمینی که می‌خواهیم (کوهستان، کویر، جنگل)، اتخاذ کرده و برای شکست آن برنامه‌ریزی دقیق و اصولی انجام شود. این تاکتیک‌ها عبارت است از:

۱- کمین و ضد کمین:

کمین تکی است هماهنگ‌شده، توأم با غافلگیری و حجم آتش زیاد از یک موضع پوشیده و پنهانی علیه ستون‌های موتور، پیاده متحرک و یا موقتاً ثابت دشمن (میریان و زارع الوانی، ۱۳۸۷: ۹۶). ضد کمین اقداماتی است که باید انجام گیرد تا یک یگان بتواند از منطقه آلوده و یا از کشتارگاه کمین، زنده نجات یابد و دشمن را منهدم یا وادار به عقب‌نشینی نماید. ضد کمین بر دو اصل استوار است. این اصول منبعث از مشق رزم سریع بوده و مشق رزم سریع عبارت از این است که به هنگام برخورد با دشمن، به‌صورت ناگهانی بدون کسب اجازه از فرمانده و بدون نشانه‌روی دقیق، سریعاً حجم آتش زیاد روی دشمن گشوده می‌شود تا قدرت هرگونه عکس‌العمل از وی سلب گردد. شایان ذکر است که اجرای یک ضد کمین موفق به طرح‌ریزی قبلی، سرعت، حجم آتش زیاد و دقت بستگی تام دارد (مهرپویا، ۱۳۸۷: ۸۶).

۲- تاخت:

تاخت، تکی است هماهنگ شده و غافلگیرانه علیه تأسیسات و مواضع ثابت و حیاتی دشمن که توأم با حجم آتش زیاد است. قطع درگیری و عقب نشینی سریع در عملیات دستبرد، امری حیاتی است؛ مگر زمانی که به گشتی دستور داده شود تا ظرف مدت زمان محدود از هدف مورد دستبرد، پدافند کند (میریان و زارع الوانی، ۱۳۸۷: ۲۱).

۳- نفوذ و دستبرد:

نفوذ و خروج از جمله فعالیت‌هایی است که با توجه به حساسیت‌های ویژه و ملاحظات عمده و تبعات مثبت و منفی که ممکن است در اثر اجرای آن به وجود آید، از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. به همین دلیل باید در آموزش‌های نیروهای تکاور که ممکن است در منطقه دشمن برای اجرای عملیات و کسب اطلاعات نفوذ نمایند، به آن توجه شود. نفوذ: هرگونه ورود به جغرافیا، سازمان، محل زندگی، ذهن حریف، بدون جلب توجه او و عواملش را نفوذ می‌نامند (افروز، ۱۳۸۲: ۳). دستبرد: عملیاتی است با مقیاس کوچک که با نفوذ در قلمرو دشمن به منظور کسب اطلاعات، گمراه کردن، به دست آوردن اشخاص و اشیاء معین و تخریب تأسیسات دشمن انجام شده و طبق طرح عقب‌نشینی می‌گردد (صمدی، ۱۳۷۶: ۱۵).

۴- عملیات ایذایی:

عملیات ایذایی برای تخریب و تضعیف روحیه دشمن و بالابردن روحیه نیروهای خودی و وارد آوردن خسارت و گرفتن تلفات از نیروهای دشمن و همچنین ابراز وجود یا به عبارتی اعلام موجودیت اجرا می‌شود. این عملیات اغلب شامل حملات مداوم به خطوط ارتباطی، جلوگیری از حرکت عده‌ها به هر وسیله و نیز ایجاد دام‌ها و تله‌های مختلف و مین‌گذاری و غیره است (همان: ۴۴).

۵- حملات شدید:

نیروهای چریکی به مجرد اینکه احساس نمایند که از نظر استعداد و تجهیزات، توانایی اجرای حملات وسیع را دارند، بی‌درنگ به آن مبادرت خواهند نمود؛ و در بعضی مواقع زمانی که ضعیف شده باشند نیز دست به چنین حملاتی می‌زنند. این حملات اغلب متوجه پادگان‌ها، پایگاه‌ها، واحدهای رزمی و تأسیسات حیاتی دشمن و دیگر هدف‌های مهم نظامی و اقتصادی و اجتماعی است (همان: ۴۴).

۶- عملیات پدافندی:

اصولاً نیروی چریک هیچ‌گاه درصدد تصرف و نگهداری زمین نیست و علت آن عدم دسترسی او به سلاح و تجهیزاتی نظیر تانک، توپخانه و غیره است. از این رو چریک توانایی اجرای عملیات مؤثر پدافندی را ندارد؛ ولی گاهی کنترل و نگهداری بعضی مناطق نظیر قرارگاه‌ها، پایگاه‌های چریکی به‌قدری برای او حیاتی است که حاضر است در یک نبرد قطعی نیز با نیروهای دولتی درگیر شود. گاهی نیز عملیات پدافندی چریک فقط به‌منظور ثابت کردن نیروهای دولتی در یک سمت و حمله به آن از سمت دیگر طرح‌ریزی و اجرا می‌گردد. هنگامی که چریک در محاصره نیروهای دولتی است، در مرحله اول سعی می‌کند خط محاصره را شکسته و فرار نماید؛ ولی اگر در این کار موفق نشود، به دسته‌های کوچک تقسیم و با استفاده از راه‌های موجود خود را از نیروهای دولتی مخفی می‌نماید (همان: ۴۵).

۷- خرابکاری:

عملیات خرابکاری بیشتر به‌منظور کاهش مقدرات تأمینی دولت اجرا می‌شود. اگر این‌گونه عملیات با طرح‌ریزی دقیق و هوشیاری کامل توسعه یابد، بزرگ‌ترین تهدید را برای قدرت حکومت به وجود می‌آورد که ممکن است منجر به سقوط دولت گردد. مسئولیت اجرای عملیات خرابکاری، بیشتر به عهده سازمان‌های زیرزمینی چریکی

است. هدف‌های این‌گونه عملیات شامل تأسیسات صنعتی، ادارات دولتی، مرکز تولیدات کشاورزی و سازمان‌های ارتباطی است (همان: ۳۱).

۸- عملیات تأخیری یا عقب‌نشینی:

در صورت ضرورت انجام عملیات تأخیری یا عقب‌نشینی، زمین کویر ویژگی‌های خاصی را در اختیار مدافعین قرار می‌دهد که عبارتند از: استفاده مفید و مؤثر از آتش سلاح‌های دوربرد و ایجاد درگیری در حداکثر فاصله خارج از میدان تیر و دید روی نیروهای خودی - استفاده مناسب از پرده پوششی دود و تاریکی شب، استفاده بهینه از طوفان شن، - استفاده مؤثر از بالگردهای آفندی، هواپیماهای جنگی و بمب‌افکن‌ها برای ایجاد وقفه در حرکت نیروهای دشمن به سمت نیروهای خودی. باید توجه داشت که استفاده از تکنیک فریب، بهترین گزینه در عملیات کویری است و کلیه فرماندهان در تمامی رده‌ها باید از طرح‌های رده بالاتر جهت اجرای هرگونه عملیات اطلاع داشته باشند. ضمناً در صورت نیاز به زمان، بهترین گزینه برای شما انجام ضد حمله به دشمن است؛ زیرا با انجام این کار، ضمن وارد کردن آسیب به دشمن پیشروی وی را نیز سد خواهید کرد (همان: ۱۰۵). در انجام عملیات فریب می‌توانید از تکنیک‌هایی مانند ایجاد پرده دود کاذب، ایجاد مواضع دروغین، ارسال پیام‌های رادیویی نادرست و ایجاد گردوغبار مصنوعی در بخش‌های خاص استفاده کنید (همان: ۱۰۵).

یافته‌های تحقیق:

۱- میزان تحصیلات جامعه نمونه:

جدول ۱- وضعیت میزان تحصیلات جامعه نمونه

گروه	دکتر	کارشناسی ارشد	کارشناسی	کاردانی	دیپلم	جمع
فراوانی	۰	۲۰	۴۰	۰	۰	۶۰
فراوانی درصدی	۰	۳۴	۶۶	۰	۰	۱۰۰

توصیف: ۱۰۰٪ جامعه نمونه سطح تحصیلات خود را در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد عنوان نموده‌اند.

۲- دوره‌های نظامی طی شده توسط جامعه نمونه:

جدول ۲- وضعیت دوره‌های نظامی طی شده توسط جامعه نمونه

گروه	دعا	دافوس	عالی رسته‌ای	جمع
فراوانی	۰	۲۰	۴۰	۶۰
فراوانی درصدی	۰	۳۴	۶۶	۱۰۰

توصیف: جدول بالا مؤید این واقعیت است که جامعه نمونه، ۶۶ درصد دوره عالی رسته‌ای و ۳۴ درصد دوره دافوس را طی نموده‌اند.

۳- وضعیت آخرین شغل سازمانی جامعه نمونه:

سؤالی از جامعه نمونه در خصوص مشاغل خدمتی به عمل آمد که نمودار و جدول آن‌ها به شرح زیر است.

جدول ۳- وضعیت شغل سازمانی جامعه نمونه

گروه	فرماندهی	ستادی	آموزشی	اجرایی	سایر مشاغل	جمع
فراوانی	۴۸	۶	۶	۰	۰	۶۰
فراوانی درصدی	۸۰	۱۰	۱۰	۰	۰	۱۰۰

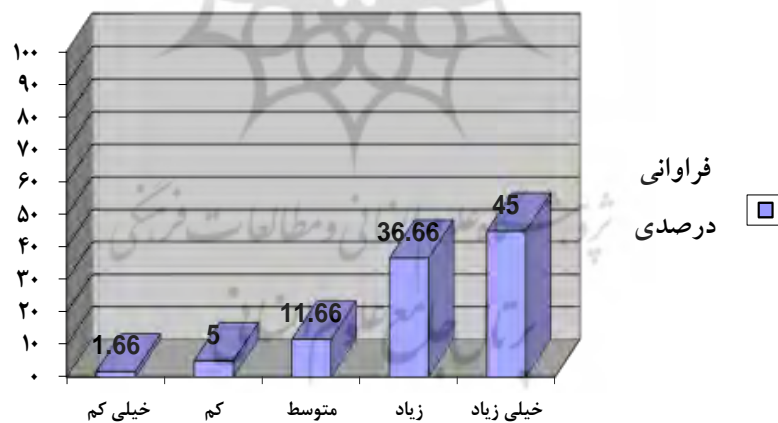
توصیف: جدول بالا مؤید این حقیقت است که ۸۰ درصد جامعه نمونه در مشاغل فرماندهی و ۱۰ درصد در مشاغل ستادی و ۱۰ درصد در مشاغل آموزشی در حال خدمت بوده‌اند.

بررسی سؤال‌های تحقیق:

سؤال ۱- افزایش کارایی آموزش جنگ‌های چریکی در گردان‌های پیاده نرسا به چه میزان جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای مؤثر است؟

جدول ۴- جدول توزیع فراوانی میزان تأثیر افزایش کارایی آموزش جنگ‌های چریکی در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای (شاخص‌های مرکزی و پراکندگی)

$f_i \cdot x^2$	مجذور اختلاف میانگین x^2	اختلاف از میانگین $x = X_i - \bar{X}$	ارزش \times فراوانی $f_i * c$	ارزش x_i	فراوانی درصدی f''_i	فراوانی نسبی f'_i	فراوانی f_i	طبقات x میزان مقابله با دشمنان فرامنطقه‌ای
۱۸/۱۵۴۸	۰/۶۷۲۴	۰/۸۲	۱۳۵	۵	٪۴۵	۰/۴۵	۲۷	خیلی زیاد
۰/۷۱۲۸	۰/۰۳۲۴	-۰/۱۸	۸۸	۴	٪۳۶/۶۶	۰/۳۶۶۶	۲۲	زیاد
۹/۷۴۶۸	۱/۳۹۲۴	-۱/۱۸	۲۱	۳	٪۱۱/۶۶	۰/۱۱۶۶	۷	متوسط
۱۴/۲۵۷۲	۴/۷۵۲۴	-۲/۱۸	۶	۲	٪۵	۰/۰۵	۳	کم
۱۰/۱۱۲۴	۱۰/۱۱۲۴	-۳/۱۸	۱	۱	٪۱/۶۶	۰/۰۱۶۶	۱	خیلی کم
۵۲/۹۸۴	-	-	۲۵۱	-	۱۰۰	۱	۶۰	جمع

نمودار ۱- میزان تأثیر افزایش کارایی آموزش جنگ‌های چریکی در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای

شیوه‌های افزایش کارایی آموزش یگانی رزم در شرایط ویژه

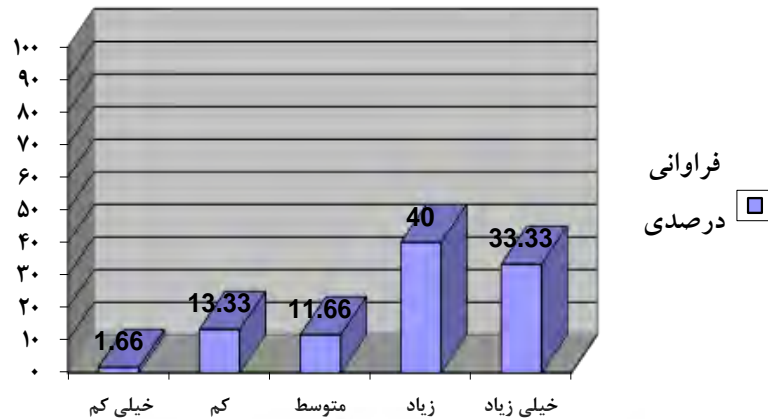
توصیف: همان‌گونه که از جدول و نمودار فوق مشخص می‌گردد، طی نظرسنجی از جامعه نمونه در مورد میزان تأثیر آموزش جنگ‌های چریکی در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای؛ ۴۵٪ در حد خیلی زیاد، ۳۶/۶۶٪ در حد زیاد، ۱۱/۶۶٪ در حد متوسط و ۵٪ در کم ارزیابی کرده‌اند. در نتیجه میزان ۸۱/۶۶٪، تأثیر آموزش جنگ‌های چریکی در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای را در حد زیاد به بالا ارزیابی نموده‌اند.

سؤال ۲- افزایش کارایی آموزش گریز و فرار در گردان‌های پیاده نرسا به چه میزان جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای مؤثر است؟

جدول ۵- جدول توزیع فراوانی میزان تأثیر افزایش کارایی آموزش گریز و فرار در

گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای (شاخص‌های مرکزی و پراکندگی)

طبقات X میزان مقابله با دشمنان فرامنطقه‌ای	فراوانی f_i	فراوانی نسبی f'_i	فراوانی درصدی f''_i	ارزش X_i	ارزش × فراوانی $f_i * c$	اختلاف از میانگین $x = X_i - \bar{X}$	مجذور اختلاف میانگین x^2	$f_i \cdot x^2$
خیلی زیاد	۲۰	۰/۳۳۳۳	۳۳/۳۳٪	۵	۱۰۰	۱/۱	۱/۲۱	۲۴/۲
زیاد	۲۴	۰/۴	۴۰٪	۴	۹۶	۰/۱	۰/۰۱	۰/۲۴
متوسط	۷	۰/۱۱۶۶	۱۱/۶۶٪	۳	۲۱	-۰/۹	۰/۸۱	۵/۶۷
کم	۸	۰/۱۳۳۳	۱۳/۳۳٪	۲	۱۶	-۱/۹	۳/۶۱	۲۸/۸۸
خیلی کم	۱	۰/۰۱۶۶	۱/۶۶٪	۱	۱	-۲/۹	۸/۴۱	۸/۴۱
جمع	۶۰	۱	۱۰۰٪	-	۲۳۴	-	-	۶۷/۴

نمودار ۲- میزان تأثیر افزایش کارایی آموزش گریز و فرار در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای

توصیف: همان‌گونه که از جدول و نمودار فوق مشخص می‌گردد، طی نظرسنجی از جامعه نمونه در مورد میزان تأثیر افزایش کارایی آموزش گریز و فرار در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای؛ $33/33\%$ در حد خیلی زیاد، 40% در حد زیاد، $11/66\%$ در حد متوسط و $13/33\%$ در حد کم، ارزیابی کرده‌اند. در حقیقت $73/33\%$ ، تأثیر آموزش گریز و فرار در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای را در حد زیاد به بالا، ارزیابی نموده‌اند.

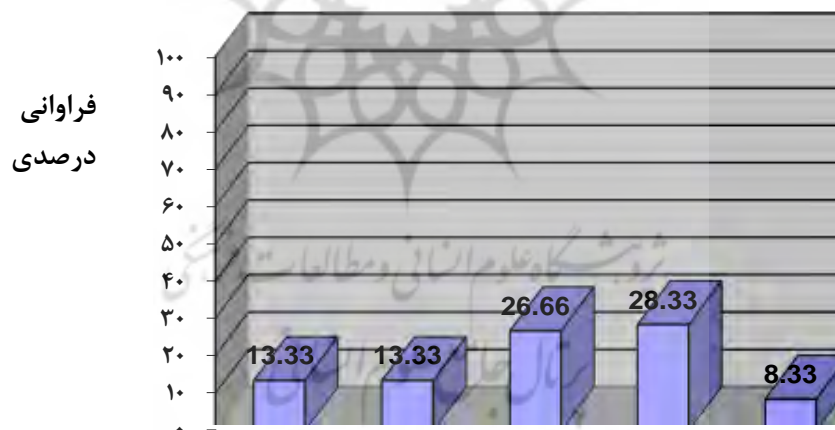
پروژه نگاه علوم انسانی و مطالعات مرزی
پرتال جامع علوم انسانی

شیوه‌های افزایش کارایی آموزش یگانی رزم در شرایط ویژه

سؤال ۳- افزایش کارایی آموزش عملیات براندازی در گردان‌های پیاده نرسا به چه میزان جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای مؤثر است؟

جدول ۶- جدول توزیع فراوانی میزان تأثیر افزایش کارایی آموزش عملیات براندازی در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای (شاخص‌های مرکزی و پراکندگی)

طبقات X میزان مقابله با دشمنان فرامنطقه‌ای	فراوانی f_i	فراوانی نسبی f'_i	فراوانی درصدی f''_i	ارزش ش X_i	ارزش x فراوانی $f_i * c$	اختلاف از میانگین $x = X_i - \bar{X}$	مجدور اختلاف میانگین x^2	$f_i \cdot x^2$
خیلی زیاد	۵	۰/۰۸۳۳	۸/۳۳٪	۵	۲۵	۱/۹۵	۳/۸۰۲۵	۱۹/۰۱۲۵
زیاد	۱۷	۰/۲۸۳۳	۲۸/۳۳٪	۴	۶۸	۰/۹۵	۰/۹۰۲۵	۱۵/۳۴۲۵
متوسط	۲۲	۰/۳۶۶۶	۳۶/۶۶٪	۳	۶۶	-۰/۰۵	۰/۰۰۲۵	۰/۰۰۵۵
کم	۸	۰/۱۳۳۳	۱۳/۳۳٪	۲	۱۶	-۱/۰۵	۱/۱۰۲۵	۸/۸۲
خیلی کم	۸	۰/۱۳۳۳	۱۳/۳۳٪	۱	۸	-۲/۰۵	۴/۲۰۲۵	۳۳/۶۲
جمع	۶۰	۱	۱۰۰	-	۱۸۳	-	-	۷۶/۸۵

نمودار ۳- میزان تأثیر افزایش کارایی آموزش عملیات براندازی در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای

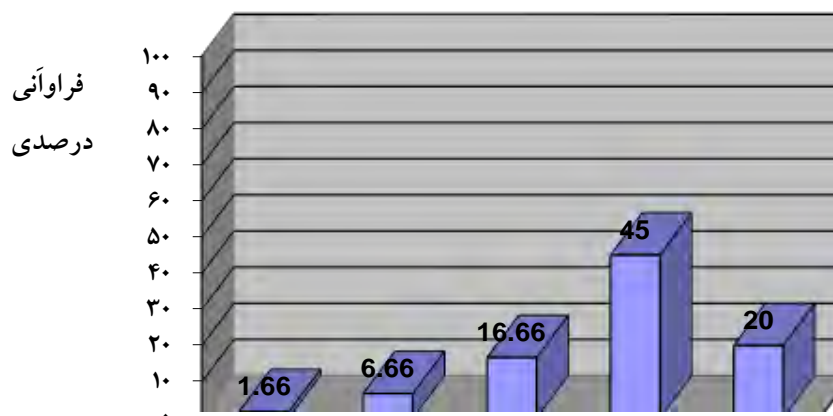
توصیف: همان گونه که از جدول و نمودار فوق مشخص می گردد، طی نظرسنجی از جامعه نمونه در مورد میزان تأثیر افزایش کارایی آموزش عملیات براندازی در گردان های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه ای؛ ۸/۳۳٪ در حد خیلی زیاد، ۲۸/۳۳٪ در حد زیاد، ۲۶/۶۶٪ در حد متوسط، ۱۳/۳۳٪ در حد کم و ۱۳/۳۳٪ در حد خیلی کم ارزیابی کرده اند.

در حقیقت ۶۳/۳۲٪، تأثیر آموزش عملیات براندازی در گردان های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه ای را در حد متوسط به بالا، ارزیابی نموده اند.

سؤال ۴- افزایش کارایی آموزش زندگی در جنگل در گردان های پیاده نرسا به چه میزان جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه ای مؤثر است؟

جدول ۷- جدول توزیع فراوانی میزان تأثیر افزایش کارایی آموزش زندگی در جنگل در گردان های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه ای (شاخص های مرکزی و پراکندگی)

طبقات X	میزان مقابله با دشمنان فرامنطقه ای	فراوانی f_i	فراوانی نسبی f'_i	فراوانی درصدی f''_i	ارزش X_i	ارزش x فراوانی $f_i * c$	اختلاف از میانگین $x = X_i - \bar{x}$	مجدور اختلاف میانگین x^2	$f_i \cdot x^2$
خیلی زیاد	۱۸	۰/۳	۳۰٪	۵	۹۰	۱/۱۰۲۵	۱/۰۵	۱۹/۸۴۵	
زیاد	۲۷	۰/۴۵	۴۵٪	۴	۱۰۸	۰/۰۰۲۵	۰/۰۵	۰/۰۶۷۵	
متوسط	۱۰	۰/۱۶۶۶	۱۶/۶۶٪	۳	۳۰	-۰/۹۵	-۰/۹۵	۹/۰۲۵	
کم	۴	۰/۰۶۶۶	۶/۶۶٪	۲	۸	۳/۸۰۲۵	-۱/۹۵	۱۵/۲۱	
خیلی کم	۱	۰/۰۱۶۶	۱/۶۶٪	۱	۱	۸/۷۰۲۵	-۲/۹۵	۸/۷۰۲۵	
جمع	۶۰	۱	۱۰۰٪	-	۲۳۷	-	-	۵۲/۸۵	

نمودار ۴- میزان تأثیر افزایش آموزش زندگی در جنگل در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای

توصیف: همان‌گونه که از جدول و نمودار فوق مشخص می‌گردد، طی نظرسنجی از جامعه نمونه در مورد میزان تأثیر افزایش کارایی آموزش زندگی در جنگل در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای؛ ۳۰٪ در حد خیلی زیاد، ۴۵٪ در حد زیاد، ۱۶/۶۶٪ در حد متوسط و ۶/۶۶٪ در حد کم ارزیابی کرده‌اند. در حقیقت ۷۵ درصد، تأثیر آموزش زندگی در جنگل در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای را در سطح زیاد به بالا ارزیابی نموده‌اند.

- نتایج مربوط به میانگین متغیرها

جدول ۸- نتایج حاصل از میانگین متغیرها

مؤلفه آماره	جنگ‌های نامنظم	جنگل، کویر	زنده‌ماندن	آموزش و آزمایش
میانگین	۷۹/۲۹	۷۸/۶۶	۸۱/۹۵	۸۹/۴۱
انحراف معیار	۱/۰۹۵۷	۰/۹۷۵	۰/۸۷۳	۰/۷۰۷

نتایج جدول ۸ نشان می‌دهد که در میان متغیرهای مستقل پرسشنامه (جنگ‌های منظم، جنگل، کویر، کوهستان، آموزش و آزمایش)، مؤلفه آموزش و آزمایش دارای بزرگ‌ترین میانگین (۸۹/۴۱) است و مؤلفه جنگ‌های نامنظم با میانگین ۷۹/۲۹ در مقایسه با سایر مؤلفه‌ها دارای مقدار کمتری است. این یافته نشان می‌دهد که از بُعد توصیفی، پاسخ‌گویان در میان متغیرهای مستقل پرسشنامه، بیشترین تأثیر بر متغیر وابسته را از آن آموزش و آزمایش دانسته‌اند. البته این بیان صرفاً از بعد توصیفی است.

نتیجه‌گیری:

به‌طور کلی افزایش کارایی گردان‌های پیاده نرسا، بستگی به کارایی نیروی انسانی دارد و افزایش کارایی نیروی انسانی نیز وابسته به آموزش و توسعه دانش و مهارت و ایجاد رفتارهای مطلوب برای اجرای موفقیت‌آمیز وظایف است. آموزش‌هایی می‌توانند در افزایش کارایی نیروی انسانی اثربخش باشند که هدفمند، پیوسته و پر محتوا بوده و به‌طور صحیح برنامه‌ریزی و اجرا شوند.

گردان‌های پیاده نرسا به عنوان ستون فقرات نرسا، سازمانی است با ویژگی و خصوصیات منحصر به فرد؛ که خود تلاش دارد تا به انگیزه‌های دینی علمی و فنی خود افزوده و مهارت‌های نظامی، تجربه و آموزش به‌روز و مداوم، ورزیدگی و ... را ارتقا دهد و با سازمانی پویا، منعطف، هوشمند، مستحکم و قابل توسعه و تسلیحات و تجهیزات پیشرفته در حد منابع و مقدرات، توانمندی‌های لازم برای مقابله با هرگونه تهدید را فراهم سازد.

گردان‌های پیاده نرسا در جهت دستیابی به اهداف خود و شکوفایی در عرصه‌های مرتبط با مأموریت محوله، نیازمند نیروی انسانی متعهد و متخصص است. به منظور تحقق این مهم، ارائه آموزش‌های علمی و کاربردی متناسب با نیاز گردان‌های پیاده، امری ضروری است.

افزایش کارایی آموزش یگانی رزم در شرایط ویژه در گردان‌های پیاده نرسا، شامل آموزش جنگ‌های نامنظم، آموزش رزم در جنگل، کویر و کوهستان، آموزش فن زنده‌ماندن در شرایط سخت و آموزش و آزمایش رزم در شرایط ویژه حداکثر به میزان ۸۴/۶۳٪ جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرا منطقه‌ای مؤثر است. با عنایت به اینکه یکی از مؤلفه‌های آمادگی رزمی جهت عملیات رزمی، آموزش است؛ لذا نتایج حاصله از تجزیه و تحلیل توصیفی، تحلیل استنباطی حاکی از آن است که افزایش کارایی آموزش یگانی رزم در شرایط ویژه در گردان‌های پیاده نرسا جهت مقابله با تهاجم دشمنان فرامنطقه‌ای در حد زیاد به بالا مؤثر است. در میان متغیرهای مورد تحقیق، افزایش کارایی آموزش و آزمایش رزم در شرایط ویژه با دارابودن بیشترین میزان تأثیر (۸۹/۴۱٪)، در بالاترین وضعیت و افزایش کارایی آموزش جنگ‌های نامنظم با دارابودن کمترین میزان تأثیر (۷۹/۲۹٪)، در پایین‌ترین وضعیت قرار دارند.

پیشنهادات:

- پیشنهاد می‌گردد جهت افزایش کارایی آموزش‌های رزم در شرایط ویژه گردان‌های پیاده، یگان‌ها:
- ۱) از آموزش انفرادی تا آموزش یگانی پیوستگی لازم را داشته و در طول سال، دوره‌های عرضی مناسب برگزار نمایند.
 - ۲) نسبت به تهیه وسایل کمک آموزشی، نشریات، شبیه‌سازها و سلاح و تجهیزات متناسب با رزم در شرایط ویژه اقدام شود.
 - ۳) محیط لازم برای ایجاد شرایط مناسب جهت اجرای آموزش‌های رزم در شرایط ویژه در مناطق مختلف جغرافیایی و شرایط آب و هوایی فراهم شود.
 - ۴) نسبت به برقراری و احداث اردوگاه‌های عملیاتی و آموزشی رزم در شرایط ویژه در مناطق جنگلی، کویری و کوهستانی جهت آزمایش گردان اقدام شود.

منابع:

- ۱) آقامحمدی، داوود (۱۳۸۵). رزم در شرایط ویژه: «رزم در کوهستان»، دستور رزمی، معاونت آموزشی نزا.جا.
- ۲) حمزلوئی مقدم، سیاوش (۱۳۸۵). رزم در شرایط ویژه: «رزم در مناطق شهری»، دستور رزمی، انتشارات معاونت آموزشی نزا.جا.
- ۳) حمزلوئی مقدم، سیاوش (۱۳۸۵). رزم در شرایط ویژه: «رزم در کویر»، دستور رزمی، انتشارات معاونت آموزشی نزا.جا.
- ۴) خامنه‌ای، عبدالله (۱۳۴۷). فن زنده ماندن دستور رزمی، انتشارات اداره سوم سماجا.
- ۵) خوش‌رقم، داوود (۱۳۸۶). رزم در شرایط ویژه: «رزم در جنگل»، دستور رزمی، انتشارات معاونت آموزشی نزا.جا.
- ۶) خوش‌رقم، داوود (۱۳۸۷). «رزم در شرایط ویژه: «رزم در کویر»، دستور رزمی، انتشارات معاونت آموزشی نزا.جا.
- ۷) دستورالعمل‌های نزا در خصوص موضوع.
- ۸) رستمی، محمود (۱۳۷۸). فرهنگ واژه‌های نظامی، انتشارات سماجا.
- ۹) ریشه برنامه تفصیلی قدیم و جدید آموزش گردان‌های پیاده نزا (چاپ معاونت آموزش نزا).
- ۱۰) ستاد تدوین متون درسی دافوس (۱۳۹۰). دکترین رزم نامنظم، مرکز برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی.
- ۱۱) سلمانی، عباسعلی (۱۳۸۹). هدایت تمرین و رزمایش‌های دریایی، تهران: معاونت تربیت و آموزش ندسا.
- ۱۲) قربانی زواره، محمدحسین (۱۳۹۴). چریک در جنگ پارتیزانی، تهران: انتشارات دافوس آجا.
- ۱۳) کربلایی، مرتضی (۱۳۹۰). عملیات در کوهستان، تهران: مرکز برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی، فرماندهی قرارگاه خاتم الانبیاء ستاد تدوین متون آموزشی.

شیوه‌های افزایش کارایی آموزش یگانی رزم در شرایط ویژه

- ۱۴) مددی، حجت‌الله (۱۳۸۹). رزم در جنگل، تهران: مرکز فن‌آوری آموزشی نرسا.
- ۱۵) معاونت آموزش نرسا (۱۳۸۴). رزم انفرادی، انتشارات معاونت آموزشی نرسا.
- ۱۶) معاونت آموزش نرسا (۱۳۷۱). عملیات ویژه، دستور رزمی ۷-۰۷-۰۲-۰۳-ز، انتشارات معاونت آموزش نرسا.
- ۱۷) معاونت آموزش نرسا (۱۳۷۲). عملیات تکاور، دستور رزمی ۱۰-۰۷-۰۲-۰۳-ز، انتشارات معاونت آموزش نرسا.
- ۱۸) معاونت آموزش نرسا (۱۳۹۵). راهنمای آزمایش گردان پیاده رزم در شرایط ویژه، چاپ معاونت آموزش نرسا.
- ۱۹) معاونت آموزش نرسا (۱۳۸۴). رزم در کویر، معاونت آموزش نرسا مدیریت برنامه درسی.
- ۲۰) معاونت آموزش نرسا (۱۳۸۴). رزم در برف، معاونت آموزش نرسا مدیریت برنامه درسی.
- ۲۱) معاونت آموزش نرسا (۱۳۷۹). زندگی در شرایط سخت، معاونت آموزش نرسا مدیریت برنامه درسی.
- ۲۲) معاونت آموزش و نیروی انسانی ستاد مشترک سپاه (۱۳۹۰). عملیات در کوهستان، مرکز برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی.
- ۲۳) معاونت آموزش و نیروی انسانی ستاد مشترک سپاه (۱۳۹۰). عملیات جنگل، مرکز برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی.
- ۲۴) معاونت آموزش و نیروی انسانی ستاد مشترک سپاه (۱۳۹۰). عملیات سپاه، مرکز برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی.
- ۲۵) معاونت آموزش و نیروی انسانی ستاد مشترک سپاه (۱۳۹۰). راهنمای فرماندهی یگان‌های کوچک در عملیات کوهستان، مرکز برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی.
- ۲۶) معاونت تربیت و آموزش نرسا (بی تا). آموزش یگانی گردان‌های پیاده نرسا، شناسه ۰۱۲۸۰۲-ز ۳.

- ۲۷) مهرپویا، محمدعلی (۱۳۸۷). اصول و قواعد ویژه عملیات جنگ‌های نامنظم، معاونت آموزش نرسا مدیریت برنامه‌ریزی.
- ۲۸) میریان، مرتضی؛ زارع الوانی، محمدرضا (۱۳۸۷). فرهنگ واژه‌ها و اصطلاحات جنگ‌های نامنظم و نامتقارن، تهران: مرکز فن‌آوری آموزشی نرسا، معاونت آموزش نرسا.
- ۲۹) نوروزی، محمدتقی (۱۳۸۵). فرهنگ دفاعی، امنیتی، مدیریت پژوهش، مدیریت راهبردی، تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، انتشارات سنا.

